

Dossier

Roy Panagiotopoulou Professor del Departament d'Estudis de la Comunicació de la Universitat d'Atenes

■ El sistema de televisión pública en Grecia a la luz de la revolución digital

Después de largas negociaciones, se llegó a un acuerdo para la creación de una única plataforma digital en la cual la ERT (Radio y Televisión Helénica) participa en un 10%. La ERT está cambiando gradualmente y entra en una nueva fase en la que su libertad de elección, y los riesgos que conllevan estas decisiones, han aumentado y cada vez se rigen más por las reglas del libre mercado.

■ The public television system in Greece in the light of the digital revolution

Following lengthy negotiations, an agreement was reached over setting up a single digital platform in which ERT (Greek Radio and Television) has a 10% share. ERT is gradually changing and is entering a new phase in which its freedom of choice and the risks involved in the decisions it makes have both increased and are becoming increasingly governed by the rules of the free market.

■ Le système de télévision publique en Grèce à la lumière de la révolution digitale

Après de longues négociations, un accord a été trouvé pour la création d'une plate-forme digitale unique, dans laquelle l'ERT (Radio et télévision grecques) participe à hauteur de 10 %. L'ERT est actuellement dans une période de changement progressif et entre dans une nouvelle phase dans laquelle sa liberté de choix et les risques que comportent ces décisions ont augmenté et sont de plus en plus régis par les règles du libre marché.

El sistema de televisión pública a Grècia a la llum de la revolució digital

Història

El desenvolupament de la radiodifusió a Grècia està directament lligat als moderns canvis polítics i conjunturals del país. No fou per casualitat que la ràdio estatal començà a emetre a mitjans dels anys 30 durant la dictadura de Metaxas (1936/41), mentre que la televisió començà a emetre a mitjans dels anys 60 durant la dictadura del coronels (1967/74). I a finals del segle 20, l'estat controla i intervé en l'estructura i funcionament de la ràdio i la televisió públiques. Per això no és una coincidència que el pluralisme dels mitjans electrònics fos un dels problemes més importants, i el que a la llarga va facilitar-ne la privatització a finals del 80.

De manera breu, la televisió pública s'ha desenvolupat com segueix: L'any 1970, amb la Llei 722/1970, l'estat va crear el servei «Institut Nacional de Ràdio i Televisió» (EIRT), que servia per controlar el monopoli de les freqüències de televisió, i va posar en marxa el canal EIRT. Els coronels van crear un segon canal, YENED (Servei d'Informació de les Forces Armades), que pertanyia a l'estat i que va ser utilitzat per la Junta com a instrument de propaganda. Després de la caiguda de la dictadura, la Constitució de 1975 (article 15, paràgraf 2) estableix que «la ràdio i televisió està sota control estatal». Aquest article confirma l'opinió que la televisió estatal era un mitjà per recolzar el partit al poder. El respectius governs podien censurar i intervenir la programació i l'administració de la radiodifusió pública.

L'any 1975, la televisió pública va ser rebatejada ERT SA (Radio i Televisió Helènica SA). El 80% del seus ingressos eren garantits per un cànon i aproximadament un 20% mitjançant subsidis estatals. La cadena EIRT fou reemplaçada per ERT1. I d'altra banda, la llei va estipular l'abolició de la YENED i la seva fusió amb l'ERT. Aquesta fusió va tenir lloc l'any 1982 (Llei 1228/1982, així, la YENED esdevingué el segon canal de televisió amb el nom ERT2.

Camps d'Activitat

L'any 1987, (Llei 1730/1987) l'ERT va ser reorganitzada. A més dels dos canals, ET1 i ET2, se'n va crear un tercer, ET3. L'ET3 és una estació regional del nord de Grècia amb cobertura nacional que té la seva seu a Salònica. L'any 1994, ET3 va aconseguir la independència administrativa. A més, l'ERT té dos estudis regionals (Patras i Heraklion) mentre que ET3 en té tres (Florina, Komotini i Mytilini). Des del 1990, el canal satèl·lit ERT SAT opera adreçat a la diàspora grega (a prop de 7 milions) i emet cada dia 18 hores de programació. L'ERT té també quatre emissores nacionals de radio ERT 1/3, ERA esports i ERA5 «La veu de Grècia», una emissora d'àmbit internacional d'ona curta per als grecs de la diàspora. Addicionalment, l'ERT va adquirir 19 emissores regionals d'àmbit local. L'ET3 té l'emissora «Macedònia» i emet tres programes radiofònics, dels quals un és en ona curta. D'altra banda, es van crear les següents institucions: a) L'Institut per als Mitjans Audiovisuals (IOM) per donar suport a l'ERT en les seves recerques, enquestes, modernització tecnològica, etc. El 1994 l'IOM va ser traspassat a la jurisdicció del Ministeri de Premsa i Mitjans de Comunicació, i b) la Companyia de Producció i Comercialització de Produccions de Ràdio i Televisió. L'ERT publica igualment una guia de TV (Radiotileorasis) i manté dues orquestres a Atenes, una a Salònica i una coral. També participa com a coproductora en el Centre de Cinema Grec, ajudant econòmicament moltes pel·lícules gregues. A través de les seves freqüències, l'ERT retransmet de forma terrestre els canals per satèl·lit RIK (de Xipre), TV5, RAIUNO, CNN, MTV i EURONEWS. D'altra banda, des del 1994, contra pagament d'una taxa deixa dues freqüències per a la retransmissió dels canals de pagament FilmNet (pel·lícules), KTV (programació infantil) i Supersport (esports).

Aquests últims anys, l'ERT ha intentat sistemàticament millorar la qualitat del seu equipament tecnològic (adquisició d'equipament digital, creació d'un arxiu digital de material audiovisual, etc). Finalment, la ràdio i, seguidament, la televisió són presents a Internet, mitjançant diferents webs.

Organització administrativa

Actualment, l'ERT és administrada per onze membres d'un equip directiu escollit per un termini de cinc anys. Fins el 1989, el president de l'equip directiu era nomenat pel Consell Nacional de Ràdio i Televisió (NCRT), avui en dia, l'elecció final la fa el Ministre de Premsa i Mitjans de Comunicació. Des de 1989 fins a 1996, hi va haver molts canvis en els nomenaments dels càrrecs directius de l'ERT SA: no hi ha hagut cap president ni equip directiu que hagi completat el termini de cinc anys. La durada mitjana en el càrrec d'un equip directiu durant aquell període era d'aproximadament un any. Malgrat la creació de noves institucions, les decisions estaven clarament determinades pel que convenia als partits. Aquesta pràctica no va ajudar gens a que la radiodifusió pública fos considerada un mitjà plural pels ciutadans, ans al contrari, va fer que gran part de l'audiència es tornés cap als mitjans privats. Fins l'any 1997 aproximadament, els constants canvis en la direcció no permetien seguir una estratègia dirigida a millorar els productes radiofònics o televisius. El problema més seriós amb el que es troba actualment l'ERT és la manca d'una estratègia a terme mitjà per a desenvolupar la companyia.

L'any 1997, per primera vegada en la història de la radiodifusió pública, va tenir lloc un concurs públic per a escollir l'equip directiu de l'ERT. És només a partir del 1997 que es pot dir que la radiodifusió pública va adquirir una certa independència del govern i que passa gradualment de ser estatal a pública.

Els serveis que porta a terme l'ERT són dirigits per uns complexos estatuts que regeixen l'organització. En termes generals, l'organització interna pateix certes debilitats, com àrees de responsabilitat que se superposen, direccions que no tenen objectius definits de treball, supervisors sense feina i el contrari, empleats que treballen fora dels seus camps, empleats fent múltiples feines (amb la privatització dels mitjans de comunicació, molts periodistes treballen simultàniament en molts i variats mitjans), etc.

L'any 1998, l'ERT va contractar un total de 3.500 treballadors permanents, amb una suma total en nòmines de 72,3 bilions de dracmes(1). Durant molts anys, la política de contractació de la companyia

es va basar en decisions polítiques dels partits governants, sense tenir en compte cap necessitat de personal especialitzat ni la seva viabilitat. Aquestes decisions van deixar l'ERT endeutada, en una greu situació financera, ja que fins el 76% del seu pressupost el constituïa la despesa administrativa i salarial, i només un 24% cobria la producció audiovisual i l'adquisició d'equipament tècnic(2).

Les mesures bàsiques anunciades l'any 1998 per l'administració per a la reforma de la companyia són, de forma resumida, les següents: portar a terme jubilacions anticipades; reduir el nombre de contribucions externes, utilitzar racionalment el personal existent; instituir incentius per incrementar la productivitat; incrementar els ingressos en publicitat mitjançant un canvi de programació i, per últim, incrementar les inversions en tecnologia.

El cànon encara constitueix la major font d'ingressos. L'any 1998/99 el cànon va constituir un 85,5% del total dels ingressos, els subsidis estatals ho van ser en un 4%, els ingressos per publicitat i «sponsors» en un 6,9% i la venda de programes i els ingressos per serveis en un 3,6%.

Si a tota Europa la no regulació del sector audiovisual ha donat com a resultat una gran pèrdua per a les emissores públiques, pel que fa a audiència i a ingressos per publicitat, en el cas de Grècia, l'ERT ha estat la pitjor emissora pública d'Europa. Efectivament, l'ERT no pot competir amb els seus rivals privats. Això suposa una nova pèrdua d'ingressos. Durant els darrers dos anys, la transmissió de la majoria dels esdeveniments esportius (p.e. els Jocs Olímpics, la Copa Mundial de Futbol, de Bàsquet, etc) i la producció de noves sèries gregues han suposat només un petit increment en els ingressos publicitaris, com es pot apreciar en la següent taula:

Canals de TV	1992	1993	1994	1995	1996**	1997	1998
ET1	8,88	3,59	2,60	3,33	4,46	3,21	4,47
ET2/NET*	1,44	0,72	0,75	1,04	1,68	1,05	0,70
ET3	0,72	0,39	0,24	0,19	0,57	0,87	0,75
Total Públic	11,04	4,70	3,59	4,56	6,71	5,13	5,92
Total Privat	88,96	95,30	96,41	95,44	92,16	94,87	94,08

*El 20.10.97 ET2 canvia el nom i passa a ser NET ** A l'inventari de 1996, s'inclouen les despeses del canal FilmNet de pagament. Font: Dades de MEDIA

SERVICES.

El nou perfil de l'ERT

Amb l'entrada en funcionament dels canals privats, les preferències televisives de l'audiència grega van canviar significativament. L'any 1989, abans de la privatització de la televisió, el percentatge d'audiència de la televisió pública era d'un 62,0% del total. Durant el primer any de funcionament de les privades, l'audiència va baixar al 28,4% i l'any 1995, era d'un 7,9%. Durant els últims anys, l'audiència dels canals públics fluctuava en torn del 10%, tot i que l'any 1998, va experimentar un lleuger augment, com es pot apreciar a la taula següent:

Distribució de l'audiència dels canals de televisió durant 1989/1998 en percentatges.

Canals TV	1989*	1990	1992	1994	1996	1998
ET1	37,7	19,7	10,5	5,9	4,2	6,1
ET2/NET**	24,3	8,7	5,9	4,2	3,4	3,5
MEGA Channel		30,6	33,6	26,4	24,3	20,7
ANTENNA TV		18,5	30,5	27,3	23,2	23,0
STAR				5,0	14,3	14,1
SKY				12,2	14,2	14,9
Satellite	14,2	5,3	1,3	1,2	1,0	0,7
Vídeo	10,3	4,7	3,6	2,2	2,4	-
Altres	13,5	12,5	14,7	15,6	16,7	17,7

*Abans de la televisió privada

**El 20.10.97, ET2 va canviar el seu nom per NET

Font: Dades d' AGB HELLAS

El 20 d'octubre de 1997, en un esforç per reestructurar la seva programació, l'ERT va especialitzar els seus canals. Així, ET2 va passar a anomenar-se NET (Nova Televisió Hel·lènica) i a donar més èmfasi a la informació, als nous programes i als debats polítics(3). L'ET1, contràriament, va dirigir la seva programació més aviat cap als programes d'entreteniment, educacionals i culturals i va adoptar el perfil de canal dirigit a l'entreteniment familiar(4). Pel que fa a l'ET3 fa una programació independentment dels altres, és un canal generalista que posa l'èmfasi en les novetats relacionades amb el Nord de Grècia.

La programació pel 1998 de l'ET1 era en un 65% grega i un 35% estrangera, de la qual un 75% era

europèa i un 25% d'altres nacionalitats. Pel que fa a NET, un 70,3% era grega i un 29,7% d'origen estranger, de la qual la gran majoria (un 99,26%) eren produccions europees.

La producció de la programació televisiva per a ET1 l'any 1998 es divideix entre el 70% de producció pròpia, un 15% de material estranger i un 15% de coproducció. Les produccions pròpies de NET van assolir el 60% del total de tota la seva programació. El 40% que resta era de material estranger.

El nou perfil dels canals de l'ERT sembla haver estat ben rebut per l'audiència grega. Tot i que l'audiència total és encara petita, el resultat d'una enquesta sobre la qualitat en els telespectadors, realitzada l'any 1998(5), confirma l'acceptació dels canvis en la programació. D'acord amb els resultats de l'enquesta, el percentatge dels que confien en la televisió pública s'ha incrementat del 22,0% l'any 1996 al 28% l'any 1998. El percentatge dels que desconfien de qualsevol propòsit d'independència de l'ERT respecte del govern ha disminuït, passant del 45% l'any 1994 al 18% l'any 1996 i, finalment, al 12% l'any 1998. I per acabar, un 74% dels enquestats creu que en els últims anys la qualitat dels programes de la televisió pública ha millorat. Tanmateix, el principal inconvenient de l'ERT segueix sent la seva dependència del govern. És evident que trenta anys de continuat control governamental no pot ser fàcilment oblidat. Una relació de confiança entre la televisió pública i els telespectadors comença poc a poc a prendre forma avui, per dues raons: per una banda, perquè la intervenció governamental s'ha reduït i per l'altra, perquè els canals privats han adoptat una forma tan dramatitzada de transmetre les notícies que sovint distorsionen els fets. És possible que la ràpida reducció dels telespectadors dels canals públics constitueixi, finalment, un factor positiu, i faci que el govern, precisament per la poca audiència de la televisió pública, no estigui tan interessat com abans en donar a conèixer a través de l'ERT els seus encerts.

L'era digital i la televisió pública de Grècia

Cap a finals del 1997 van començar les discussions i les recerques per col·laborar en la creació

de la televisió digital a Grècia. Aquests contactes es van materialitzar en la Nethold Mediterranean (NetMed), cadena subsidiària de la Dutch Nethold, tenien al govern grec com a receptor i estaven interessats en la concessió d'una llicència per als serveis de les TV de pagament a través del paquet satèl·lit digital NOVA. L'octubre de 1998, la Llei 2644/98, va regular la concessió dels serveis de ràdio i televisió de pagament. Segons la llei, aquests serveis constitueixen un servei públic que ha de ser controlat per l'estat i, conseqüentment, ha de tenir llicència per operar. Després de llargues i intenses negociacions, que van durar fins el maig de 1999, es va assolir un acord entre les parts interessades per a la creació d'una única plataforma digital. Els percentatges de participació de les companyies van ser els següents: NetMed, 31,5%; Teletypos (Mega Channel), 23%; Antenna TV, 19%; OTV, 16% i ERT, 10%7.

És evident que la televisió digital promou una sèrie de possibilitats de negoci (p.e. nous programes, producció audiovisual, etc), i que l'ERT, amb la seva experiència i equip humà pot, efectivament, realitzar productes audiovisuals. La seva participació en la plataforma digital, a més de la possibilitat d'emetre els seus programes digitalment, que la lliurarà de la cara operació d'ERT SAT i ERA5, li donarà una gran oportunitat de modernitzar el seu equip i de participar en l'adquisició de nous productes televisius. És la primera vegada que l'ERT, sense perdre temps, segueix una tàctica similar a les altres empreses públiques de televisió d'Europa, alhora que s'assegura de no quedar-se endarrerida respecte de l'actual estadi de desenvolupament. Aquesta és potser la prova més tangible de que l'ERT canvia gradualment en el marc de la televisió pública i que entra en una nova fase, en la que els marges de la seva llibertat d'escollir, i també dels riscos que inclouen aquestes decisions, han augmentat i que van determinats cada vegada més per les regles del lliure mercat. **R.P.**

Notes:

(1) Totes les dades econòmiques sobre l'ERT SA venen de l'Informe Anual: The Profile of ERT in 1998. Basic Conclusions, ERT publication, Atenes, Febrer de 1999 i d'unes dades no publicades per la

companyia.

(2) Vegeu P. Seri, «Radio and Television Systems in Greece», Radio and Television Systems in Southern Europe, ed. per Hans-Bredow-Institute for Radio and Television, Hamburg, 1998, pàg. 27.

(3) Durant el període 1998-99, NET va dividir la seva programació de la següent manera: notícies, 17,28%; emissions informatives i debats, 10,14%; Magazins, 24,74%; art i cultura, 5,29%; documentals, 34,65%; atletisme, 1,88% i publicitat, 4%. Vegeu «NET, Directorate of Broadcast and Programming Department of Programme Elaboration, Data 1998-99», Atenes, Juny 1999 (dades no publicades).

(4) Per al període de 1998-99, l'ET1 va dedicar el 18,5% del total de la seva programació als Magazins; un 12,5% als aconteixements

esportius i emissions; un 13% als programes infantils; un 10,5% a les sèries; un 6% als documentals; un 6% a les pel·lícules gregues i un 7% a pel·lícules estrangeres; un 4,5% a l'art i la cultura; un 4,5% a les emissions informatives i noticiaris, i finalment, un 6,5% a la publicitat i els trailers dels seus programes. Consulteu «ET1, Directorate of Broadcast and Programming, Total Broadcast Programming 1998», Atenes 1998; Juny 1999 (dades no publicades).

(5) La recerca va ser portada a terme per l'empresa d'enquestes V-PRC a l'octubre de 1998, i es basa en una mostra de 1.400 individus. Consulteu «The image of ERT in 1998. Basic Conclusions». Atenes, Febrer, 1999.

(6) Vegeu «Good morning digital...» Diari Eleftherotypia, 2.6.99, pàg. 40

Notícies

X Reunió de la Plataforma Europea d'Autoritats de Regulació (EPRA)

L'autoritat de regulació de Grècia va organitzar els passats 20 a 23 d'octubre la Xa Reunió de la EPRA. Actualment, trenta autoritats independents de regulació de l'audiovisual formen part d'aquesta plataforma europea d'intercanvi d'experiències i informació i permanent fòrum de discussió.

El tema central de la reunió va ser «la funció de l'autoritat de regulació de l'audiovisual en la nova era de la convergència» el qual va comportar un interessant

debat. Pel que fa als aspectes concrets d'aquesta nova era, el representant de la ITC (Independent Television Commission) va presentar un document de reflexió sobre la regulació dels serveis interactius a la televisió.

A banda, es van organitzar dos grups de treball, un sobre la televenda i l'altre sobre la regulació de la televisió pública. Ambdós grups de treball van presentar les seves conclusions en plenari i aquest va acordar la necessitat de continuar el debat referent a la regulació de la televisió pública.

Finalment, un representant del Consell d'Europa en relació amb l'actualitat europea en matèria de comunicació va fer referència als següents documents: la proposta de recomanació sobre la independència i les funcions de les autoritats de regulació de l'audiovisual; la recomanació sobre les mesures relatives a la cobertura de les campanyes electorals per part dels mitjans de comunicació; la proposta de Convenció sobre la protecció jurídica dels serveis d'accés condicional; i el Protocol de modificació de la Convenció europea sobre la Televisió Transfonterera.

FE D'ERRADES Quaderns del CAC núm. 5 (article «La modificación de la ley de Televisión sin Fronteras» de Celeste Gay)

En la pàgina núm. 5 segon paràgraf en lloc de «...al derogarse el artículo 7º de la Ley 37/1995 ...» caldria dir «... al derogarse los párrafos segundo y tercero de la disposición adicional séptima de la Ley 37/1995 ...»

En la pàgina núm. 7 segon paràgraf quarta línia falta una part del text. On diu «..., con el de someter» ha de dir «El objetivo de estos cambios es someter esta modalidad publicitaria a...»